

A?? Kar??tI??? ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *A?? Kar??tI??? ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17020>

Özet

A?? Kar??tl??? Ölçe?i (AKÖ), Türk dilinde geçerli ve güvenilir bir şekilde a?? tereddüdü veya kar??tl??? düzeyini ölçmek amacıyla 2020 yılında geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, bireylerin a??lar?n etkinli?i, güvenilirli?i ve gereklili?i hakk?ndaki tutumlar?n? ve üphelerini sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Geliştirme çal??malar?, toplumsal sa?lık politikalar?n?n anla??lması ve a??lamaya kar?? olu?an direncin psikolojik boyutlar?n?n belirlenmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir. AKÖ, bu alandaki ara?t?rmacılara ve sa?lık profesyonellerine kullan??l? bir de?erlendirme aracı sunmaktadır.

Ölçe?in geliştirilme süreci, kapsamlı literatür taraması ve psikometrik analizleri içermi? olup, sonuçlar ölçe?in Türkiye ba?lam?nda a??ya yönelik olumsuz tutumlar?n?n ba?ar?yla ölçtü?ünü göstermektedir. Ölçek, genellikle 5'li Likert Ölçe?i format?nda yan?tlanmaktadır, bu da yan?tlayanlar?n görüşlerini derecelendirmesine olanak tan?r.

Anahtar Kelimeler

A??, A?? Kar??tl??? Ölçe?i, A?? Tereddüdü, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler, Türkiye, Halk Sa?l???.

Yazarlar

K??nçarslan, M.G., Sar?gül, B., Toraman, Ç., ?ahin, E. M.

Amaç

A?? Kar??tl??? Ölçe?i'nin temel amacı, Türkiye'deki bireylerin a??lar?n hakk?ndaki tereddütlerini ve olumsuz inançlar?n? ölçmek için psikometrik açıdan sa?lam bir araç sa?lamaktır. Dünya Sa?lık Örgütü tarafından küresel bir tehdit olarak tan?mlanan a?? tereddüdü, halk sa?l??? kampanyalar?n?n ba?ar?s?n? do?rudan etkilemektedir.

Bu ölçek, sa?lık otoritelerinin a?? kar??t? tutumlar?n?n altında yatan nedenleri (güvensizlik, risk alg?s?, komplo teorileri vb.) daha iyi anlamasına yardımcı olarak, hedefe yönelik müdahale stratejileri geliştirmesine olanak tan?r. Ölçe?in geliştirilmesi, yerel kültürel ve sosyal dinamikleri hesaba katarak uluslararası literatüre katkıda bulunmuştur.

Yapı

Ölçek, literatürde geni? kabul gören "A?? Tereddüdü" (Vaccine Hesitancy) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yapı, a??lamayı kabul etme iste?i ile a??lamayı tamamen reddetme arasındaki bir spektrumu temsil eder. A?? tereddüdü genellikle üç ana bile?en etraf?nda ?ekillenir: **güven** (a?? üreticilerine,

sa?lık sistemine ve hükümete güven), **algılanan risk** (hastalık riskine kar?? a??n?n yan etki riski) ve **gerekli görme** (a??lar?n gereklili?i ve önemi hakk?ndaki inançlar).

Ölçek maddeleri, bireylerin a??lar?n potansiyel yan etkilerine dair endi?elerini, a??laman?n toplumsal faydalar?na olan inançlar?n? ve a??lamay? erteleme veya reddetme e?ilimlerini yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu yap?, a?? kar??tl???n?n sadece bilgi eksikli?inden de?il, ayn? zamanda derin köklü inanç ve tutumlardan kaynakland???n? varsayar.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar?, geli?tirme makalesi olan K??nçarslan ve arkadaşlar? (2020) taraf?ndan detaylı olarak sunulmu?tur. Geli?tirme sürecinde, ölçe?in ölçmek istedi?i yap?y? gerçekten ölçtü?ünü kan?tlamak için çe?itli geçerlik yöntemleri kullan?lm??t?r.

Genellikle, bu tür geli?tirme çal??malar?nda **yap? geçerli?i** (faktör analizi ile), **içerik geçerli?i** (uzman görüşleri ile) ve **ölçüt ba??ml? geçerlik** (benzer veya z?t yap?larla korelasyon) incelenir. Makalede, AKÖ'nün Türk kültürüne uygun bir ?ekilde a?? kar??tl??? yap?s?n? do?ru ve anlamlı bir ?ekilde temsil etti?ine dair güçlü kan?tlar sa?land??? belirtilmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirli?i** ile ilgili detaylı istatistiksel sonuçlar, orijinal bilimsel yay?nda yer almaktadır. Güvenirlik, ölçe?in tutarlı ve kararlı sonuçlar verme yetene?ini ifade eder.

Tipik olarak, ölçek geli?tirme çal??malar?nda **iç tutarlılık güvenilirli?i** (Cronbach alfa katsay?s?) hesaplanır. Yüksek bir alfa katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. K??nçarslan ve arkadaşlar? (2020) makalesinde, AKÖ'nün yüksek düzeyde iç tutarlılık?a sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da ölçe?in farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verebilece?ine i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

A?? Kar??tl??? Ölçe?i'nin yap?s?sal bütünlü?ünü ortaya koymak amacıyla **faktör analizi** yöntemleri kullan?lm??t?r. Ölçek geli?tirme a?amas?nda, genellikle **Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA)** ile maddelerin gruplanma ?ekli incelenir ve ardından **Do?rulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ile ortaya ç?kan faktör yap?s?n?n teorik modele uygunlu?u test edilir.

Bu analizler, a?? kar??tl???n?n tek bir boyuttan m? yoksa birden fazla ili?kili alt boyuttan (örneğin, a?? güvenli?ine yönelik ?üpheler, a?? gereklili?ine yönelik ?üpheler) m? olu?tu?unu belirlemek için hayati öneme sahiptir. Orijinal çal??mada, ölçe?in yap?s?n? olu?turan faktörlerin ve bu faktörlerin yüklerinin detaylı bilgileri sunulmu?tur.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: 5'li Likert Ölçe?i (Kesinlikle Katılmayorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a kadar derecelendirme.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yetişkin Popülasyonu (A?? karar? verme yetkinli?ine sahip bireyler, özellikle ebeveynler)

Ya? Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geliştirilmesi sırasında kullanılan örneklem, a?? tereddüdünün gözlemlendi?i geni? bir Türk popülasyon kesimini temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli psikometrik ölçek. Analizler, psikometrik geçerlik ve güvenirlik standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2020

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullanımı için sorumlu yazar Mehmet Göktu? K??nçarslan ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için genellikle izin talep etmek yeterlidir.

Sorumlu Yazar ?leti?im: goktugmk@gmail.com

Kaynaklar

K??nçarslan, M.G., Sar?göl, B., Toraman, Ç., & ?ahin, E. M. (2020). Development of valid and reliable Scale of Vaccine Hesitancy in Turkish language. *Konuralp Medical Journal*, 12(3), 420-429. doi: 10.18521/ktd.693711.

Makalenin tam metnine DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi burada mevcuttur: [asi-karsitligi-olcegi-scale-of-vaccine-hesitancy-toad.pdf](#)

Ayrıca, ölçe?in DOCX formatındaki dosyasına bu bağlantıdan ulaşılabilir: [asi-karsitligi-olcegi-scale-of-vaccine-hesitancy-toad.docx](#)

A?? Kar??tl??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Devlet taraf?ndan önerilen a??lara güvenirim.

Di?er çocuklar a??land??? için benim çocu?umun a??lanmas?na gerek yok.

Bula??c? hastal?klar az görüldü?ü için a??lanmak gereksizdir.

ARABPSYCHOLOGY.COM